

FACEBOOK KISKANÇLIĞI VE BAĞLANMA: KISKANÇLIĞIN VE YALNIZLIĞIN ARACI ROLÜ

S. Burcu ÖZGÜLÜK ÜÇOK ** Nergis Hazal YILMAZTÜRK *
Bünyamin ATAY ******

Öz

Facebook kullanımının, romantik ilişkilerin kurulmasına fırsat sağlamakla beraber, partnerlerin birbirlerini kontrol etmesine ve Facebook kıskançlığına yol açabildiği görülmektedir. Literatürde çok boyutlu kıskançlık, bağlanma, yalnızlık gibi ilgili değişkenlerin Facebook kıskançlığı ile ilişkisinin incelendiği çalışmalar sınırlıdır. Bu bağlamda bu çalışma, kıskançlığın ve yalnızlığın, bağlanma ile Facebook kıskançlığı arasındaki ilişkide aracı rolünün incelenmesini amaçlamaktadır. Veriler 18-65 yaş arasında, romantik ilişkisi olan ve hem kendisi hem de partneri Facebook kullanıcısı olan 220 katılımcıdan toplanmıştır. Yol analizi sonuçları, kıskançlığın Facebook kıskançlığını yüksek düzeyde yordadığını, kaygılı ve kaçınan bağlanmanın ise orta düzeyde yordadığını ortaya koyarken, yalnızlığın ise Facebook kıskançlığını istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordamadığını göstermiştir. Ayrıca, kaçınan bağlanmayla Facebook kıskançlığı arasındaki ilişkide kıskançlığın aracı rolü anlamlı bulunurken, yalnızlığın anlamlı bir aracı rolünün olmadığı bulunmuştur. Kaygılı bağlanma ile Facebook kıskançlığı arasındaki ilişkide ise yalnızlığın ya da

** Dr. Öğr. Üyesi, TED Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, burcu.ucok@tedu.edu.tr, Ankara/Türkiye

*** Öğr. Gör., TED Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, hazal.yilmazturk@tedu.edu.tr, Ankara/Türkiye

**** Arş. Gör., TED Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, bunyamin.atay@tedu.edu.tr, Ankara/Türkiye

kıskançlığın istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir aracı rolünün olmadığı bulunmuştur. Bulgular ilgili literatür ışığında tartışılarak ileriki araştırmalarda farklı ilişki durumlarını (sözlü, nişanlı, evli çiftler vb.) kapsayan örneklemeler dikkate alınarak ve bağlanma türleri, Facebook kıskançlığı, diğer sosyal medya araçlarının kullanımıyla doğan kıskançlık türlerini de entegre ederek, gruplar arası ve gruplar içi çalışmalar yapılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Facebook kıskançlığı, kıskançlık, bağlanma, yalnızlık.

FACEBOOK JEALOUSY AND ATTACHMENT: THE MEDIATOR ROLE OF JEALOUSY AND LONELINESS

Abstract

Facebook provides an opportunity to establish romantic relationships, yet it can lead to consequences of keeping the partners under control and feeling Facebook jealousy. In the literature, there is a limited number of studies that have examined the associations between Facebook jealousy and other related variables like attachment, multidimensional jealousy, and loneliness. Hence, this study aims to examine the mediating role of jealousy and loneliness in the association between attachment and Facebook jealousy in a Turkish sample. Data were collected from 220 participants who are between 18-65 years old, using Facebook, and being involved in a romantic relationship. Results of the path analysis revealed that jealousy predicted Facebook jealousy at a high level, while anxious attachment and avoidant attachment predicted Facebook jealousy moderately. On the other hand, loneliness did not predict Facebook jealousy significantly. The mediating role of jealousy was found to be significant in the association between avoidant attachment and Facebook jealousy, while loneliness did not have a significant mediating role in this association. Besides, the mediator role of loneliness and jealousy in the association between anxious attachment and Facebook jealousy was not significant. The results of the study were discussed, and further research recommendations to investigate the associations among attachment, Facebook jealousy, and other social media jealousy among participants with different relationship status (e.g. flirting, engaged, married) with within group and between group analyses were done.

Keywords: Facebook jealousy, jealousy, attachment, loneliness.

1. GİRİŞ

Maslow (1943), ihtiyaçlar hiyerarşisinin dördüncü basamağını oluşturan *sevgi ve bağlılık ihtiyacında* insanın sosyal bir varlık olduğuna dikkat çekerek bireylerin, diğerleri ile ilişki kurmasının öneminden bahsetmiştir. İlişki kurma ihtiyacı,

insanları bir araya getirerek toplumsal sosyalleşmenin önünü açmıştır. Hayati bir önem taşıyan ihtiyaçlarımızdan biri olan ilişki kurma, sosyal iletişim ağlarının gelişimi ile farklı bir boyuta taşınmıştır (Demirtaş-Madran, 2016).

Sürekli olarak gelişen ve değişim hızına yetişilmesi oldukça zor olan teknoloji, iletişimin sınırlarını zorlamış ve iletişim seçeneklerinde sayısız zenginliği de beraberinde getirmiştir. Cep telefonu, bilgisayar, tablet gibi insanların yanlarında bulundukları teknolojik aletlerin kullanımının artması ve benimsenmesi, ilişki kurma süreçlerinde teknolojinin rolünü artırmıştır. Örneğin içerik oluşturma, sosyalleşme, bağlantı kurma, etkileşim, bilgi akışı gibi faaliyetlerin yanı sıra çiftler, ilişkilerini sosyal medyada başkalarının da göreceği şekilde yaşama eğiliminde olmaya başlamışlardır (Alikılıç ve ark., 2019). Instagram, Twitter, YouTube gibi sık kullanılan sosyal medya araçlarının yanı sıra 2.74 milyar aktif günlük kullanıcısıyla Facebook en popüler sosyal medya araçları arasında yer almaktadır (Auxier ve Anderson, 2021). 2023 yılı itibariyle 70 milyon kullanıcısı olan Facebook, Türkiye’de ise en sık kullanılan üçüncü sosyal medya aracıdır (We Are Social, 2023). Bununla birlikte, teknolojinin hayatımıza gün geçtikçe entegre olması romantik ilişkilerdeki kıskançlık ve algılanan tehdit unsurlarının artması gibi yeni problemleri de beraberinde getirmiştir (Koşan, 2023).

1.1. Sosyal medya ve (romantik) ilişkiler

İlk olarak 1994 yılında Darrell Berry tarafından kullanılan sosyal medya kavramı, literatürde çeşitli araştırmacılar tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır (Bercovici, 2010; Carr ve Hayes, 2015). Sosyal medya genellikle bloglar, iş ağları, kurumsal sosyal ağlar, forumlar, mikrobloglar, fotoğraf/video paylaşımı, sanal dünyalar, ürün içerikleri paylaşımı dahil olmak üzere çeşitli çevrimiçi platformları kapsayan bir iletişim aracı terimi olarak kullanılmaktadır (Aichner ve ark., 2020; Carr ve Hayes, 2015). Başka bir tanıma göre ise sosyal medya,

bireylerin açtıkları hesaplarla paylaşımda buldukları, arkadaş listesi oluşturdukları ve bu arkadaşlarla etkileşime girdikleri sanal mecralar olarak tanımlanabilir (Boyd ve Ellison, 2007). Görüldüğü üzere, her iki tanımda da “paylaşım” yapma vurgusu bulunmaktadır. Peki bu teknoloji temelli paylaşımlarla romantik ilişkiler arasında nasıl bir etkileşim bulunmaktadır? Günümüzde sosyal medyanın, romantik ilişki sürecinde yadsınamaz bir yeri vardır. Öyle ki kimi ilişkiler sosyal medyada başlayabilmektedir (Alikılıç ve ark., 2019). Bununla birlikte sosyal medya platformlarında paylaşılan fotoğraflar, videolar, hikayeler, durum güncellemeleri, arkadaş listeleri bağlamında algılanan tehdit, çiftlerin birbirlerini gözetim ve kontrol altında tutma çabalarına yol açabilmektedir (Marshall ve ark., 2013; Koşan, 2023).

Sık kullanılan sosyal medya platformlarından olan Facebook’un ise geniş bir kullanım alanı olmakla beraber sıklıkla sosyalleşmek, yeni ilişkiler kurmak ve devam ettirmek amacıyla kullanılmaktadır ve bu da kişiler arasındaki ilişkiler kapsamında çok yönlü sonuçlar doğurabilmektedir. Çiftlerin birbirini denetim altında tutması, kontrol etme çabaları ve özellikle kıskançlık yaşantıları bu sonuçlar arasındadır ve tüm bunlar romantik ilişkileri zedeleyen sonuçlara yol açmaktadır (Sullivan, 2021). Örneğin Muise ve arkadaşları (2009) Facebook’ta geçirilen zamanın, kişilik ve ilişki etmenlerinden bağımsız olarak, Facebook ile ilgili kıskançlıkla ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Bununla birlikte, gizlilik ayarları, ifadelerin kullanımı ve görsel ya da büyük harf kullanımı gibi sözel olmayan ipuçlarının kıskançlık ve olumsuz duyguları farklı şekilde ortaya çıkardığı gösterilmiştir.

1.2. Kıskançlık

Evrin kuramına göre (Buss, 2000) çok eski bir kavram olan kıskançlık, Pines (1998) tarafından bir ilişkide sorun yaşanmasına ve hatta ilişkinin bitirilmesine sebep olabilecek bir tehlikenin varlığı hissedildiğinde gösterilen bir tepki olarak

tanımlanmaktadır. Aynı zamanda kıskançlık, bilişsel, duygusal ve davranışsal özellikleri olan çok yönlü bir duygudur (DeSteno ve Salovey, 1996). Kıskançlık türleri romantik ve romantik olmayan kıskançlık şeklinde iki başlık altında ele alınır. Romantik kıskançlık kişi için önemli olan bir ilişkinin kaybına veya zarar görmesine sebep olabilecek bir tehlike oluştuğunda verilen tepki olarak tanımlanmaktadır (Pines, 1998). Arkadaş/iş arkadaşı ve çocuk- anne ve/veya baba kıskançlıkları ise romantik olmayan kıskançlık türleri arasında gösterilebilir (Hill ve Davis, 2000). Evrim kuramcıları, romantik ilişkilerde kıskançlığın cinsel ve duygusal olarak ikiye ayrılacağından bahsetmektedir. İlkinde birey, partnerinin başkasıyla cinsel birlikteliğinden şüphelenir ya da bunu bilir, ikinci tür olan duygusal kıskançlıkta ise birey partnerinin başkasıyla duygusal ve romantik bağlanma içine girdiğinden şüphelenir ya da söz konusu durumdan haberdardır. Pfeiffer ve Wong (1989) buna ek olarak bilişsel ve davranışsal kıskançlık türlerinden de söz etmektedir. Bilişsel kıskançlık bağlamında birey, partnerinin kendisini aldattığını düşünür ya da bundan şüphelenirken; davranışsal kıskançlık, aldatmayla ilgili şüphelerinin doğruluğunu test etmeye yönelik davranışları kapsar. Kıskançlık kavramı farklılaşan toplum yapısı ve kültürler bağlamında da değişiklik göstermesiyle birlikte değişen teknolojiyle birlikte yeni kıskançlık türlerinden söz edilebilir. Sosyal medya ağlarının bu denli popüler hale gelmesi, kişiler arası ilişkileri derinden etkilemiş, olumlu ve olumsuz birçok sonucu da beraberinde getirmiştir. Var olan ilişkilerin devam ettirilmesinin yanı sıra, yeni ilişkilerin kurulmasına da olanak sağlayan *Facebook*, *kıskançlık tetikleyicisi* olarak nitelendirilebilmektedir (Demirtaş-Madran, 2016). Bu bağlamda, bireylerin partnerlerini sosyal medya üzerinden izlemeleri gibi kontrol ihtiyacı temelli tutum ve davranışlarına kaynaklık edebilmektedir (Koşan, 2023).

1.3. Kıskançlık Türlerine Yeni Bir Bakış: Facebook Kıskançlığı

Muise ve arkadaşları (2009), Facebook kullanımının romantik bir ilişkide olan partnerlerde Facebook kıskançlığını tetiklediğini öne sürmüşlerdir. Partnerin eski sevgilisiyle Facebook'ta birbirlerini takip etmeleri, partnerin bir başka kişi ile Facebook üzerinden gizli bir şekilde bir ilişki geliştirme olasılığı Facebook kıskançlığını tetikleyen temel ögeler arasında sıralanmıştır. Muise ve arkadaşları (2009), Facebook kıskançlığının bir kısır döngü şeklinde ilerlediğini ve Facebook'ta geçirilen süre arttıkça, kişinin partnerinin Facebook hareketlerine tanıklığının arttığını, bunun da Facebook kullanım süresini arttırdığını ve sonuç olarak da partnerin Facebook hareketlerinin takip edilmesinin Facebook kıskançlığını arttırdığı öne sürülmüştür. Buna paralel olarak, Elphiston ve Noller (2011) de Facebook kıskançlığının ilişkideki doyumla olumsuz yöndeki ilişkisine gönderme yapmıştır. Literatürde Facebook kıskançlığı üzerine sınırlı sayıda yayın bulunmaktadır. Bunlar arasında, Facebook kıskançlığı ile bağlanma ve yalnızlık arasındaki ilişki incelenen konular arasındadır.

1.4. Bağlanma

Bağlanma Kuramı, bir bebeğin gerek fiziksel gerekse duygusal ihtiyaçlarının bakım veren tarafından karşılanıp karşılanamamasının veya nasıl karşılandığının, bebeğin yaşama ve başkalarıyla nasıl bağlandığı ve ilişkiler geliştirdiği üzerindeki öneminden bahsetmiştir (Bowlby, 1980). Özellikle bireyin ilerleyen yıllardaki ilişkilerine dair beklentilerini ve dünyayı nasıl bir yer olarak algıladığını anlamlandırırken, bağlanma biçiminin önemi büyüktür (Bowlby, 1980). Bebek, bakım verenini ulaşılabilir ve ihtiyaçlarına karşı tutarlı bir biçimde duyarlı olarak algıladığında güvenli bağlanma gerçekleşir (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Güvenli bağlananlar, sevmeye layık olduklarına, başkalarına güvenebileceklerine ve başkalarının da kendilerine güvenebileceğine inandıkları için, yakınlık kurmada rahattırlar ve terk edilme konusunda aşırı kaygı duymazlar (Mikulincer ve Shaver, 2007). Güvenli bağlanmayan bireylerin

bağlanma tarzları ise iki farklı boyutta incelenebilir. Bunlardan ilki olan kaygılı bağlanma, bakım veren tutarlı olarak ulaşılabilir ve duyarlı olmadığında gelişir (Cassidy ve Berlin, 1994). Bu bireyler, sevmeye layık olduklarından şüphe duyarlar, başkalarına güvenilemeyeceğini düşünürler, endişe ve reddedilme korkusu yaşarlar. Yakınlık kurarken müdahaleci olma, kontrol ve/veya öfke kontrolünde zorluk yaşama gibi ilişkiyi olumsuz etkileyecek yöntemlere başvurabilirler (Mikulincer ve Shaver, 2007). Daha açık olmak gerekirse, güvensiz bağlanma türlerinden kaygılı bağlanan bireylerin, bebeklikteki ihtiyaçları bakım veren tarafından istikrarsız olarak karşılanır. Bu nedenle bu tür bağlanan bireyler, ileride bağlandıkları kişiler ile bir yandan yakın ilişki kurmak isterlerken diğer yandan ilişkiye direnç gösterirler. Diğer bir güvensiz bağlanma biçimi olan kaçınan bağlanmada ise bakım veren tarafından ihtiyacı göz ardı edilen bebek, temastan kaçınır hale gelir. İleriki yaşamında da reddedilmek yerine yakın ilişkiden kaçınması muhtemeldir. Sonuç olarak, Bağlanma Kuramı kapsamında, bebeklikteki temel bakım verenle ilk yaşantılar, ileriki gelişimsel dönemlerde de başkalarıyla olan (romantik) ilişkileri etkilemektedir.

Bağlanma ve kıskançlık arasındaki ilişkiye odaklanıldığında, her ikisi de ortak noktaları olan iki kavram olarak nitelendirilebilir. Örneğin her iki kavram da ayrılık ya da ilişkide olası bir ayrılık tehditi karşısında aktive olabilen korku, öfke, üzüntü gibi olumsuz duyguları beraberinde getirir (Marzazziti vd., 2003). Özellikle yoğun kaygı yaşayanların benlik saygıları bağlamında başkalarının onayını daha çok dikkate aldıkları göz önünde bulundurulduğunda, kıskançlık ve beraberinde gelen olumsuz duygulardan daha çok etkilenmeleri olasıdır. Ampirik çalışmalar da artan kaygı ve duygusal kıskançlık arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu ve olumsuz benlik algısı olanların daha sık olumsuz duygu ve bilişsel kıskançlık deneyimlediklerini belirtmektedir (Guerrero, 1998; Knobloch vd., 2001). Karakurt'un (2001) Türkiye örnekleminde gerçekleştirilen çalışması

kaygılı-kaçınan bağlanma puanları yüksek bireylerin yetersizlik gibi olumsuz duygular ve kıskançlık puanları arasında pozitif bir ilişkiye işaret etmektedir.

Çiftlerin birbirini gözetme arzusu ve kıskançlık davranışının aşk, sevgi veya tutku gibi duygularla değil, bireysel endişeleri ve özgüven problemleri ile ilgili olduğuna işaret eden çalışmalar (Marshall vd., 2013), Facebook kıskançlığının daha çok kaygılı bağlanan bireylerde görüldüğü sonuçlarına ulaşmıştır (Fleuriet vd., 2014). Kaygılı bağlanmanın Facebook kıskançlığı ile olumlu yönde bir ilişkisi olduğu bulunurken, kaçınan bağlanmanın ise Facebook kıskançlığı ile ters yönde bir ilişkisinin olduğu tespit edilmiştir (Marshall vd., 2012). Kaygılı bağlanan bireylerin partnerlerine güvenmekte zorlandıkları için partnerlerinin sayfalarını daha sık ziyaret ettikleri ve Facebook kıskançlığını daha yoğun yaşadıkları ortaya konmuştur (Marshall vd., 2012). Öte yandan kaçınan bağlanan kişilerin partnerlerinin Facebook sayfasına bakmadıkları, kontrol etmedikleri bu sebeple de Facebook kıskançlığı yaşamadıkları tespit edilmiştir.

1.5. Yalnızlık

Young (1982:180) yalnızlığı, “doyum sağlayıcı sosyal ilişkilerin yokluğu ya da algılanan yokluğu ve bu gerçek ya da algılanan yokluğa eşlik eden psikolojik zorlanma belirtileridir” şeklinde tanımlamıştır. Rook (1984:1391) ise yalnızlığı “bireyin diğerleri tarafından anlaşılmadığı, onlara yabancı kaldığı ya da onlar tarafından reddedildiği ve/veya özellikle sosyal bütünleşme duygusu ve duygusal yakınlık kurmak için olanaklar sunan arzu edilen etkinlikleri gerçekleştirmek için uygun sosyal partnerlerin yokluğu durumunda yaşanan, süregelen duygusal zorlanma” şeklinde tanımlar. Rokach’ın (2000) çalışmasına göre yaşlı grupta yer alan bireyler yalnızlık hissini en çok gelişme ve keşif biçiminde yaşadığını belirtirken 19-30 yaş arasındaki genç yetişkinlerin ve 31-40 yaş aralığındaki yetişkinlerin yalnızlığın acı verici ve zorlayıcı bir deneyim şeklinde yaşadığı sonucuna ulaşmıştır (Rokach ve Brock, 1997).

Arzu edilen ve mevcut sosyal ilişkiler arasındaki fark olarak tanımlanan yalnızlığın (Peplau ve Pearlman, 1981), 15-18 yaş arasındaki bireylerle ($n_{kadın}=300$, $n_{erkek}=300$) kaçınan-güvensiz bağlanma ve kaçınan-güvensiz bağlanma ile pozitif yönde ilişkili olduğu bilinmektedir (Erozkan, 2011). Sosyal medya kullanımı ve yalnızlık arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar farklı sonuçlar göstermektedir. Örneğin Deters ve Mehl (2013) sosyal medya kullanımının başkalarıyla daha sağlam ilişkiler duygusuna yol açabileceğinden bahsederken, Primack ve diğerleri (2018) sosyal medya kullanımının daha yüksek sosyal izolasyon ve yalnızlık duyguları ile bağlantılı olduğunu öne sürmektedir.

Sosyal medya (Facebook) kullanımı ve yalnızlık arasındaki ilişkiyi anlamada, yorum yapma, gönderi paylaşma gibi aktif olarak Facebook kullanım sürecine katılanların yalnızlık düzeyleri azalırken, sadece paylaşılanları takip etme gibi pasif kullanım gösterenlerin yalnızlıklarının arttığı görülmüştür (Frison ve Eggermont, 2015; Yang, 2016). Facebook kıskançlığı ile yalnızlık arasındaki ilişki incelendiğinde ise, kişinin ilişki içindeki yalnızlık hissi arttıkça, Facebook kıskançlığının da arttığı görülmüştür (Tiryaki ve Karakuş, 2018).

Facebook'ta yeni ilişkiler kuran bireylerin, sanal olmayan dünyadaki ilişkilerini nasıl ve ne yönde etkilediği ve bu etkinin nasıl sonuçlanabileceği tam olarak bilinmemektedir (Korkmaz, 2012). Utz ve Beukeboom (2011) partnerin Facebook hareketlerinin takibinin artık sosyal olarak daha kabul edilebilir bir hale dönüştüğünü çünkü Facebook'ta var olan bilginin kamuya açık bir şekilde paylaşılır olmasının, partnerin de bunu takip edebiliyor olmasının artık ilişkiye yönelik bir güven sorunu olarak algılanmadığını belirtmektedir. Öte yandan bu durumun partnere dair bilgilere anında ve çok hızlı erişime olanak sağlasa da kıskançlık gibi olumsuz sonuçlar doğurabileceği alan yazınında tartışılan konular arasındadır (Muisse vd., 2014) ki partnerlerin birbirlerinin Facebook hareketlerini

takip edebilmelerinin Facebook kıskançlığını tetiklediği literatür bulguları arasındadır (Muisse vd., 2009).

Türkiye’de yürütölen “Facebook İstismarı ve Topluma Yansımaları” adlı çalışmada, 2009-2010 yılları arasında çeşitli gazetelerde yer alan Facebook istismarları haberleri incelenmeye alınmış, yapılan inceleme sonucunda medyada yer alan Facebook istismarlarının %13.8’ inin kişiler arası ilişkilere yönelik istismar başlığı altında kıskançlık ve boşanmayla sonuçlandığı rapor edilmiştir (Şahin ve Sarı, 2009). Güvenli bağlanan bireylere kıyasla, güvensiz bağlanan bireyler romantik ilişkilerinde daha düşük düzeyde güven, tatmin, yakınlık ve istikrar deneyimlemektedirler (Kirkpatrick ve Davis, 1994). Öte yandan, kaygılı ve kaçınan bağlanan bireyler genellikle olumsuz benlik algısına sahip olduklarından, partnerlerinin kendilerini üstün bir rakip için terk edeceğinden şüphe ve endişe duyma eğilimindedirler (Guerrero, 1998). Bu nedenle, partnerlerini gözetim altında tutma ve onların aldatmaya yönelik olası hareketlerine dair ipucu arama eğiliminde olabilirler. Bu eğilimler ilgili çalışmalar Facebook kıskançlığı bağlamında oldukça kısıtlı olsa da Facebook gibi sosyal medya platformlarına taşınabilir. Nongpong ve Charoensukmongkol (2016), 256 lisansüstü öğrenci ile yürüttüğü çalışmada sosyal medya kullanım sıklığının, kıskançlık ve ona ek olarak yalnızlığı artıran bir unsur olduğunu ortaya koymuştur.

Literatür incelendiğinde, bağlanma kaygısının, Facebook kıskançlığını olumlu yönde yordayan değişkenlerden olduğu belirtilmektedir (Hira ve Bhogal, 2022; David ve Roberts, 2021). Ancak bağlanma tarzlarının Facebook kıskançlığının olası diğer değişkenlerle nasıl etkilerinin ele alınması sosyal ağ siteleri kaynaklı romantik ilişki kıskançlığının aydınlatılmasına yardımcı olacaktır. Bu platformların bireylerin, sanal olmayan dünyadaki ilişkilerini nasıl ve ne yönde etkilediğine ve bu etkinin nasıl sonuçlanabileceğine dair derinlemesine

araştırmalar yapılmasına ihtiyaç vardır (Demirtaş-Madran, 2016; Sullivan, 2021). Bu çalışmanın bağlanma, çok boyutlu kıskançlık, yalnızlık ve Facebook kıskançlığı arasındaki öşüntüyü sistematik biçimde ortaya koyarak gelecek ilgili çalışmalara zemin hazırlaması amaçlanmıştır. Bu bağlamda söz konusu alışma Türkiye örnekleminde kıskançlığın ve yalnızlığın, bağlanma ile Facebook kıskançlığı arasındaki aracı rolünü incelemeyi amaçlamaktadır. Genel amaç doğrultusunda oluşturulan araştırmanın alt amaçlar aşağıdaki gibidir:

- Kıskançlık ve Facebook kıskançlığı arasında nasıl bir ilişki vardır?
- Yalnızlık ve Facebook kıskançlığı arasında nasıl bir ilişki vardır?
- Kaygılı bağlanma ve Facebook kıskançlığı arasında nasıl bir ilişki vardır?
- Kaçınan bağlanma ve Facebook kıskançlığı arasında nasıl bir ilişki vardır?
- Kıskançlığın kaygılı bağlanma ve Facebook kıskançlığı arasındaki ilişkide aracı rolü var mıdır?
- Kıskançlığın kaçınan bağlanma ve Facebook kıskançlığı arasındaki ilişkide aracı rolü var mıdır?
- Yalnızlığın kaygılı bağlanma ve Facebook kıskançlığı arasındaki ilişkide aracı rolü var mıdır?
- Yalnızlığın kaçınan bağlanma ve Facebook kıskançlığı arasındaki ilişkide aracı rolü var mıdır?

2. YÖNTEM

2.1. Katılımcılar

Araştırmanın örneklemini 18-65 yaş arası, bir ilişkisi olan ve hem kendisi hem de partneri Facebook kullanıcısı olan katılımcılar oluşturmuştur. Katılımcılara uygun örnekleme yoluyla ulaşılmıştır. Çalışmayı 246 katılımcı tamamlamıştır fakat 26 katılımcı herhangi bir ilişki durumu belirtmediği için veri setinden çıkartılmıştır. Kalan 220 katılımcının 174'ü kadın (%79.1) ve 46'sı erkektir (%20.9). Katılımcıların yaş ortalaması ise 27.61'dir ($SS = 8.19$). Ortalama 57.15 ($SS = 73.59$) aydır ilişkilerini sürdüren katılımcıların ilişki durumları incelendiğinde ise 125'inin (%56.8) sevgilisi olduğu, 17'sinin (%7.7) sözlü/nişanlı olduğu ve kalan

78'inin (%35.5) ise evli olduğu görülmüştür. Katılımcıların günlük ortalama Facebook kullanma süresi 46.87 ($SS = 59.63$) dakikadır. Katılımcıların 80'i (%36.4) Facebook hesabında bir ilişkisi olduğunu *ilişki durumuna* yazdığını ifade etmişken, 139'u (63.2) Facebook hesabında, ilişkisi olduğuna *ilişki durumunda* yer vermediğini belirtmiştir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Facebook Kıskançlık Ölçeği

Facebook ortamı üzerinden kıskançlığı ölçmek amacıyla Muise ve arkadaşları (2009) tarafından geliştirilmiş olan ölçek, toplam 27 maddeden oluşmaktadır. Maddeler, 7'li Likert tip ölçeklendirme ile değerlendirilmekte olup, 1 = *Hiç*, 7 = *Kesinlikle* olmak üzere puanlanmaktadır. Ölçek puanı toplam puan alınarak oluşturulmuştur. Ölçeğin Cronbach Alpha ile hesaplanmış iç tutarlık katsayısı .95'tir. Bu çalışma kapsamında ölçek Türkçe'ye çevrilmiştir ve Türkçe formunun geçerlik ve güvenirlik sonuçları incelenmiştir. Ölçeğin Türkçe formunun uyum değerlerinin hata göstergeleri bağlandıktan sonra kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmüştür, $\chi^2 (281) = 583.410$; $p < .05$; RMSEA = .070, CFI = .920; SRMR = .079. Ek olarak, bu çalışmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur ($\alpha = .95$) Diğer bir deyişle, ölçeğin Türkçe formu mevcut örnekleme geçerli ve güvenilir puanlar üretmiştir.

UCLA Yalnızlık Ölçeği

Yalnızlığı ölçmek amacıyla (Russell vd., 1978) geliştirilmiş olan ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Demir (1989) tarafından yapılmıştır. Hem geliştirme çalışmasında hem de uyarlama çalışmasında ölçeğin içtutarlılık katsayısı .96 olarak bulunmuştur. Ölçek 4'lü Likert tip ölçeklendirmeli toplam 20 maddeden

oluşmaktadır. Ölçek puanı toplam puan alınarak oluşturulmuştur. Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur ($\alpha = .83$).

Çok Boyutlu Kıskançlık Ölçeği

Kıskançlığı ölçmek amacıyla Pfeiffer ve Wong (1987) tarafından geliştirilen ölçek 24 maddeden oluşmaktadır ve 7'li Likert tipi bir ölçektir ve geliştirme çalışmasında alt boyutların içtutarlılık katsayıları .80 ile .90 arasında bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması Karakurt (2001) tarafından gerçekleştirilmiştir ve alt boyutların içtutarlılık katsayıları .86 ile .91 arasında bulunmuştur. Ölçek puanı toplam puan alınarak oluşturulmuştur. Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlık katsayısı kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur ($\alpha = .90$).

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri II

Kişilerin bağlanma tarzlarını ölçmek amacıyla Fraley ve arkadaşları (2000) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçeye uyarlama çalışması Selçuk ve arkadaşları (2005) tarafından gerçekleştirilmiştir. Uyarlama çalışmasında içtutarlılık katsayısı kaçınma alt boyutu için .90, kaygı alt boyutu içinse .86 olarak bulunmuştur. Ölçek 36 madde olup, 7'li Likert Tipi bir ölçektir. Ölçeğin alt boyutlarından puanlar toplam puan alınarak oluşturulmuştur. Bu çalışmada ölçeğin kaygılı ($\alpha = .90$) ve kaçınan ($\alpha = .89$) bağlanma alt boyutlarının iç tutarlık katsayıları kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur. Ölçekte 14 adet ters puanlanan madde bulunmaktadır ve bu maddeler ters puanlanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Bu çalışmada katılımcıların bireysel ve ilişkisel bilgileri, kişisel bilgi formu ile toplanmıştır. Bu formda cinsiyet, yaş ve Facebook kullanımları gibi bireysel bilgilerin yanı sıra katılımcıların ilişkisinin olup olmadığını, ilişki süreleri ve

Facebook'ta ilişki durumlarını belirtip belirtmediklerini soran sorular aracılığıyla ilişkisel bilgilerine de erişilmiştir.

2.3. Veri Toplama Süreci

Veri toplama sürecine katılımcıların katılımı tamamıyla gönüllülük esasına dayalı gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın veri toplama süreci 2015 yılında gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmanın duyurusu sosyal medya üzerinden yapılmıştır ve duyuruda çalışmaya katılım şartları belirtilmiştir. Veriler çevrimiçi anket yoluyla toplanmıştır. Ölçek seti, çevrimiçi bir veri toplama platformu olan SurveyMonkey'de oluşturulmuştur. Yanıtlar SurveyMonkey programında otomatik olarak kaydedilmiştir.

2.4. Veri Analizi

Araştırmada yer alan değişkenler arası ilişkiler SPSS 24 istatistik paketi kullanılarak, betimsel istatistik, Pearson korelasyon ve bağımsız örneklem t testi analizlerinden yararlanılarak incelenmiştir. Bağımsız (bağlanma), aracı (kıskançlık ve yalnızlık) ve bağımlı değişken (Facebook kıskançlığı) arasındaki varsayımsal ilişkiye dayalı modeli test etmek için STATA 16 paket programı aracılığıyla yol analizinden yararlanılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Ön Analiz Sonuçları

Varsayımsal model test edilmeden önce öncül analizler olarak değişkenlerin betimsel değerleri ve aralarındaki ikili ilişkiler incelenmiştir. Betimsel istatistikler olarak, değişkenlerin en küçük ve en büyük değerleri, ortalama puanları ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. En küçük ve en büyük değerlerin

ölçeklerin alabileceği puan aralıklarının dışında olmadığı tespit edilmiştir. Değişkenlere dair betimsel istatistikler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Bağımlı, Aracı ve Bağımsız Değişkenlerin Betimleyici İstatistikleri (N = 222)

	Ort.	SS	En küçük	En büyük
Kaçınan bağlanma	3.70	2.47	1.00	6.56
Kaygılı bağlanma	2.47	1.03	1.00	5.56
Kıskançlık	78.77	18.87	25.85	161
Yalnızlık	40.77	6.38	31	59
Facebook kıskançlığı	88.82	30.45	27	179

Betimsel istatistikler incelendikten sonra değişkenler arasındaki ikili ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile analiz edilmiştir. Bağımlı, aracı ve bağımsız değişkenler arasındaki korelasyon değerleri incelendiğinde tüm değerlerin birbiriyle istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur. Facebook kıskançlığı yalnızlık ($r = .30, p < .001$) ve kaygılı bağlanma ($r = .33, p < .001$) ile orta düzeyde ilişkiliyken, kıskançlık ($r = .62, p < .001$) ve kaçınan bağlanma ($r = .51, p < .001$) ile yüksek düzeyde ilişkilidir. Yalnızlık, kaygılı ($r = .43, p < .001$) ve kaçınan ($r = .36, p < .001$) bağlanmayla orta düzeyde ilişkilidir. Kıskançlık kaçınan bağlanma ($r = .58, p < .001$) ile yüksek düzeyde ilişkiliyken, kaygılı bağlanmayla ($r = .18, p < .01$) düşük düzeyde ilişkili bulunmuştur. Değişkenler arasındaki korelasyonlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Bağımlı, Aracı ve Bağımsız Değişkenler Arasındaki Korelasyonlar (N = 222)

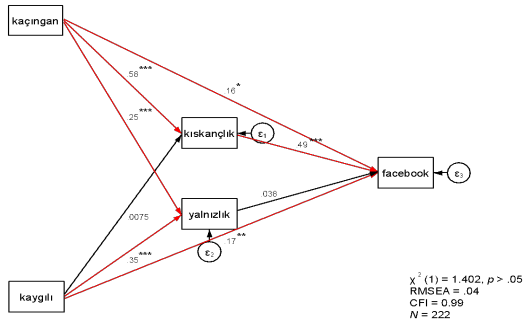
	1	2	3	4	5
Facebook kıskançlığı	1				
Kıskançlık	.62**	1			
Yalnızlık	.30**	.27**	1		
Kaçınan bağlanma	.51**	.58**	.36**	1	
Kaygılı bağlanma	.33**	.18*	.43**	.30**	1

Not. * $p < .01$, ** $p < .001$

3.2. Model Testi

Model testine geçilmeden son olarak Facebook kıskançlığının katılımcıların cinsiyetlerine göre değişip değişmediği bağımsız örneklem t testi yardımıyla kontrol edilmiştir. İlk olarak, varyansların eş dağılıp dağılmadığına bakılmıştır. Eş varyanslar için Levene testi sonuçları varyansların eş dağıldığı hipotezinin reddedilemediğini gösterdiği için ($F_{(218)} = .263, p = .263$) varyansların eşit dağıldığı varsayımıyla analize devam edilmiştir. Devamında yürütülen bağımsız örneklem t testi sonuçları ise kadın ve erkek katılımcılar arasında Facebook kıskançlığı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farkın bulunmadığını göstermiştir, $t(218) = .323, p = .747$.

Varsayımsal model yol analizi aracılığıyla incelenmiştir. Yol analizi sonuçları incelenmeden önce test edilen modelin uyum değerlerine göz atılmış ve uyum değerlerinin kabul edilebilir düzeyde (Kline, 2016) olduğu görülmüştür [$\chi^2(1) = 1.402; p = .236; RMSEA = .043; CFI = .999; TLI = .987; SRMR = .016$]. Yol analizi sonuçları bağımsız değişkenlerin ve bir aracı değişkenin bağımlı değişkenle istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve olumlu yönde ilişkili olduğunu göstermiştir (Şekil 1).

Şekil 1. Yol Analizi Sonuçları

Doğrudan ilişkiler incelendiğinde kıskançlığın Facebook kıskançlığını yüksek düzeyde yordadığı bulunmuşken ($\beta = .49, p < .001$), kaygılı bağlanmanın ($\beta = .17, p < .01$) ve kaçınan bağlanmanın ($\beta = .16, p < .05$) orta düzeyde yordadığı tespit edilmiştir. Yalnızlığın Facebook kıskançlığını ($\beta = .04, p > .05$) istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yordamadığı tespit edilmiştir.

Dolaylı ilişkiler incelendiğinde ise kaçınan bağlanmayla Facebook kıskançlığı arasındaki ilişkide kıskançlığın aracı rolü anlamlı bulunurken ($\beta = .28, p < .01$), yalnızlığın ($\beta = .00, p > .05$) anlamlı bir aracı rolünün olmadığı bulunmuştur. Kaygılı bağlanma ile Facebook kıskançlığı arasındaki ilişkide yalnızlığın ya da kıskançlığın istatistiksel olarak anlamlı herhangi bir aracı rolünün olmadığı bulunmuştur. Yol analizinin sonuçları detaylı olarak Tablo 3 sunulmuştur.

Tablo 3. Yol Analizi Sonuçları

Çıktı	Doğrudan etki	Dolaylı etki	Toplam etki	R ²
Kıskançlık				.34
Kaçınan bağlanma---> Kıskançlık	.58***	-	.58	
Kaygılı bağlanma ---> Kıskançlık	.01	-	.01	
Yalnızlık				.24
Kaçınan bağlanma ---> Yalnızlık	.25***	-	.25***	
Kaygılı bağlanma ---> Yalnızlık	.35***	-	.35***	
Facebook kıskançlığı				.45
Kaçınan bağlanma ---> Facebook kıskançlığı	.16*	.29***	.45***	
Kaçınan bağlanma---> Kıskançlık ---> Facebook kıskançlığı	-	.28***	-	
Kaçınan bağlanma ---> Yalnızlık ---> Facebook kıskançlığı	-	.00	-	
Kaygılı bağlanma ---> Facebook kıskançlığı	.17**	.02	.19***	
Yalnızlık---> Facebook kıskançlığı	.04	-	.04	
Kıskançlık---> Facebook kıskançlığı	.49***	-	.49***	

Sonuçlar genel olarak ele alındığında, kıskançlığın, kaçınan ve kaygılı bağlanmanın facebook kıskançlığıyla doğrudan ilişkili olduğu görülmüştür. Diğer

bir deyişle, bireylerin kıskançlık puanları, kaçınan ve kaygılı bağlanma puanları arttıkça facebook kıskançlık puanları da artmaktadır. Ek olarak, kaçınan bağlanmanın facebook kıskançlığıyla kıskançlık aracılığıyla dolaylı olarak bir ilişkisi olduğu da tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle, bireylerin kaçınan bağlanma puanları arttıkça kıskançlık puanları artmaktadır ve kıskançlık puanlarındaki artış da facebook kıskançlığı puanlarındaki artışla ilişkilidir.

3. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmanın amacı kaygılı ve kaçınan bağlanma ile Facebook kıskançlığı arasındaki ilişkide kıskançlık ve yalnızlığın aracı rollerinin incelenmesidir. Çalışmanın bulguları, kaygılı ve kaçınan bağlanma ile kıskançlığın Facebook kıskançlığını yordadığını, yalnızlığın ise Facebook kıskançlığını yordamadığını ortaya koymuştur. Kaygılı ve kaçınan bağlanma ile Facebook kıskançlığı arasındaki ilişkide kıskançlık ve yalnızlığın aracı rolleri incelendiğinde ise, kıskançlığın aracı rolünün olduğu saptanırken, yalnızlığın aracı bir rolünün olmadığı görülmüştür.

4.1. Bağlanma ve Facebook Kıskançlığı

Bu çalışmada kaygılı ve kaçınan bağlanmanın Facebook kıskançlığını olumlu ve anlamlı yönde yordadığı bulunmuştur. Kaygılı bağlanan kişilerin doğasına bakıldığında, sevmeye layık olmadıklarını düşündükleri ve bu düşüncelerini desteklercesine de başka kişilere güven duymakta zorlandıkları görülür. Kaygılı bağlanan kişiler arka planda da reddedilme korkusu ve ayrılma kaygısı yaşarlar. Bu korku ve kaygıyla başa çıkabilmek için de genellikle ilişkilerinde partnerlerini kontrol etme eğilimindedirler (Mikulincer ve Shaver, 2007). Bu kontrol partnerlerinin kendilerine yönelik duygularının seyrini takip etmenin yanı sıra partnerin hareketlerinin takibini de beraberinde getirir. Bu bağlamda partnerlerini takip ettikleri alanlardan biri de Facebook'tur. Partnerlerinin

Facebook'ta kimleri takip ettiğini, kimlerin gönderilerini beğendiğini, nasıl fotoğraflar paylaştığını takip ederek, partnerlerini kontrol etmeye ve aslında kendilerini de olası bir ayrılığa karşı güvende hissettirmeye çalışırlar. Fakat bu takip, yaşadıkları kıskançlığı da tetikler ve Facebook kıskançlığı adı verilen duyguyu yaşamaya başlarlar. Bu çalışmanın bulgusu da bu doğrultuda kaygılı bağlanan kişilerin Facebook kıskançlığı yaşamaya eğilimlerinin olduğunu ortaya koymuştur. Literatürde de özellikle kaygılı bağlanan kişilerin partnerlerini Facebook üzerinden takip etmelerinin ve kıskançlık hissetmelerinin (Marshall ve ark., 2013) daha yaygın görüldüğü, Facebook kıskançlığı ile kaygılı bağlanma arasında olumlu yönde bir ilişkinin olduğu görülmektedir (Marshall ve ark., 2012).

Kaçınan bağlanma ile Facebook kıskançlığı arasındaki ilişki dikkate alındığında ise, literatürdeki kısıtlı sayıdaki çalışma bu iki değişken arasında olumsuz yönde bir ilişkinin olduğuna işaret etmektedir. Bir diğer deyişle kaçınan bağlanan kişilerin Facebook kıskançlığı yaşamadıkları, yani partnerlerinin Facebook sayfasını ve hareketlerini izleyip, kontrol etmedikleri ortaya konmuştur (Marshall ve ark., 2012). Bu çalışmada ise kaçınan bağlanma ile Facebook kıskançlığı arasındaki ilişki olumlu yönde anlamlı bulunmuştur. Bu farklılığın kültürel bir temeli olabileceği düşünülmektedir. Marshall ve arkadaşlarının (2012) çalışmasının örneklemini ağırlıklı olarak Kuzey Amerika, Avrupa, Avustralya ve Yeni Zelanda gibi bireyci kültürlerden gelen katılımcılar oluştururken bu çalışmanın örneklemini daha kolektivist bir kültüre sahip olan Türkiye'de yaşayan katılımcılar oluşturmuştur (Hofstede, 1980). Kolektivist kültürlerde yaşayan kişilerin aidiyet ve birlikteliğin devamına atfettiği önem daha fazla olduğu için, kaçınan da bağlanıyor olsa, kişilerin partnerleriyle ilgili Facebook kıskançlığı yaşıyor olmalarının daha olası olduğu düşünülmektedir.

4.2. Kıskançlık ve Facebook Kıskançlığı

Bu çalışmada, kaygılı ve kaçınan bağlanmanın yanı sıra kıskançlığın da Facebook kıskançlığını yordadığı bulunmuştur. Kıskançlık literatürde, kişinin ilişkisine yönelik herhangi bir tehdit hissettiğinde gösterdiği bir tepki olarak tanımlanmaktadır (Pines, 1998) ve bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutları ile kardeş, çocuk-aile, arkadaş kıskançlığı gibi partner dışındaki kişilere de yöneltilen bir duygudur (Hill ve Davis, 2000). Facebook kıskançlığının ise kıskançlığın bir türü olarak ortaya çıktığı ve romantik bir ilişkide yer alan partnerlerin, partnerin Facebook sayfasına eklediği kişileri, beğendiği diğer kişi ve sayfaları, hareketlerini ve partnerin Facebook üzerinden gizli bir ilişki geliştirme olasılığını dikkate alınarak geliştirilen bir duygu olduğu belirtilmektedir (Muisse ve ark., 2009). Haliyle genel olarak belirli tehdit durumları karşısında kıskançlık yaşayan bir kişinin Facebook kıskançlığı yaşamaya da bir o kadar eğilimli olabileceği düşünülerek, bu çalışmada kişinin kıskançlığının, partnerine yönelik hissettiği Facebook kıskançlığı ile ilişkisinin olabileceği hipotez edilmiştir. Araştırmacıların bilgisi dahilinde literatürde çok boyutlu kıskançlık ile Facebook kıskançlığı arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır fakat Facebook kıskançlığının kıskançlığın bir türü olduğu göz önünde bulundurulduğunda, kıskançlığının kişinin partneri olduğunda Facebook kıskançlığını yordamasının anlaşılır olduğu düşünülmektedir.

4.3. Yalnızlık ve Facebook Kıskançlığı

Bu çalışmada yalnızlık ile Facebook Kıskançlığı arasındaki ilişki incelendiğinde, yalnızlığın Facebook kıskançlığını yordamadığı bulunmuştur. Literatürde yalnızlık ve Facebook kıskançlığı arasındaki ilişkiyi inceleyen çok az çalışma bulunmaktadır. Örneğin Türkiye’de Facebook kıskançlığı ile yalnızlık arasındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmada yalnızlık ile Facebook kıskançlığı arasında olumlu yönde bir ilişki olduğu, yani kişinin yalnızlık hissi arttığında daha fazla Facebook

kıskançlığı yaşadığı saptanmıştır (Tiryaki ve Karakuş, 2018). Bu haliyle bu araştırmanın bulgusu literatürden farklılık göstermektedir. Bu noktada yalnızlığın tanımına bakmanın faydalı olacağı düşünülmektedir. Örneğin Young (1982) kişinin yaşamında doyum hissettiği bir ilişki olmadığında ya da Rook (1984) duygusal yakınlık sağlayan bir partnerin varolmadığı durumlarda hissedilen bir duygu olarak tanımlamıştır yalnızlığı. Bu çalışmada her katılımcının bir partneri bulunmaktadır. Ayrıca bu çalışmada katılımcıların ilişkilerinden aldıkları doyum test edilmemiştir fakat kişilerin ilişkilerinde yalnız hissetmedikleri ve bu sebeple Facebook kıskançlığı yaşamadıkları speküle edilebilir.

4.4. Bağlanma ve Facebook Kıskançlığı Arasındaki İlişkide Kıskançlık ve Yalnızlığın Aracı Rolü

Son olarak, kıskançlığın kaçınan bağlanma ile Facebook kıskançlığı arasındaki ilişkide anlamlı bir aracı rolü bulunurken, yalnızlığın bu ilişkide anlamlı bir aracı rolünün olmadığı saptanmıştır. Kaygılı bağlanma ile Facebook kıskançlığı arasındaki ilişkide ise kıskançlığın ya da yalnızlığın anlamlı bir aracı rolünün olmadığı bulunmuştur. Bu bulgular, kaçınan bağlanmanın kıskançlığı arttırdığını ve kıskançlığın da Facebook kıskançlığını arttırdığını ortaya koymuştur. Literatürdeki çalışmalar kaçınan bağlanma ile kıskançlık arasında olumlu yöndeki ilişkiye işaret etmektedir (Karakurt, 2001). Araştırmacıların bilgisi dahilinde kıskançlık ile Facebook kıskançlığı arasındaki ilişkiye dair bir çalışma bulunmamakla beraber, çok boyutlu kıskançlığın arttığı durumlarda romantik bir ilişkide yer alan kişilerin Facebook kıskançlığı yaşamaları da anlamlıdır. Kaygılı bağlanma ile Facebook kıskançlığı arasındaki ilişkide yalnızlığın ve kıskançlığın aracı rolünün olmamasının sebebinin ise, kaygılı bağlanmanın halihazırda kayıp endişesi ile ilişkili olmasının ve partnerin Facebook üzerinden kişinin kendisine alternatif başka bir partner bulma olasılığını barındırmasının etkisi olabileceği

düşünülmektedir (Cassidy ve Berlin, 1994). Literatürde yalnızlık ile güvensiz bağlanan kişilerin ilişkilerinde yalnız hissettiklerine dair bulgular vardır (DiTommaso ve ark., 2003; Wiseman ve ark., 2006). Bu çalışmada yalnızlığın kaçınan/ kaygılı bağlanma ve Facebook kıskançlığı arasında aracı rolünün olmayışı, güvensiz bağlanmanın direkt olarak kıskançlığı yordaması sebebiyle belki de yalnızlığın hissedilen Facebook kıskançlığının sonucunda ortaya çıkabileceği düşünülmektedir.

4.5. Çalışmanın Sınırlıkları ve İleriki Çalışmalar için Öneriler

Her çalışmada olabileceği gibi, bu çalışmanın da sınırlıkları bulunmaktadır. Bu çalışmanın ilk sınırlığı, çalışmada yaş aralığı geniş (18-65 yaş) bir örnekleme çalışılmış olmasıdır. Aile yaşam döngüsü de dikkate alındığında, her bir gelişim evresinde (beliren yetişkinlik, yetişkinlik ve geç yetişkinlik) kurulan romantik ilişkilerdeki dinamiklerin farklı olacağı aşıkardır. Bu sebeple, çalışmanın bulgularının her bir yaş grubuna genellenebilmesi zordur. Bu doğrultuda, gelişim evrelerine göre örneklemin gruplandırıldığı ve Facebook kıskançlığının değerlendirildiği gelecek çalışmalar Facebook kıskançlığının doğasının farklı gelişim evrelerinde olan ve ilişkisi olan çiftlerde nasıl değiştiğinin anlaşılmasına yardımcı olabilir. Çalışmanın bir diğer sınırlığı ise, Facebook kıskançlığının tüm ilişki türlerinde (sevgililik, nişanlılık, evlilik) incelenmiş olmasıdır. Sevgililik, nişanlılık ve evlilikte yaşanan duygular kişilerin hem gelişim evrelerinden hem de aile yaşam döngülerindeki yerlerinden etkilenebilir. Bir kişinin sevgili iken hissettiği Facebook kıskançlığı ile evli iken hissettiği Facebook kıskançlığı birbirinden farklılaşabilir. Örnekleme ilişkisi durumuna göre katılımcılar eşit sayılarda dağılım göstermediği için bu gruplarda Facebook kıskançlığına göre bir farklılığın olup olmadığı test edilememiştir. Bu sebeple gelecek çalışmalarda daha geniş bir örnekleme çalışılıp, ilişki durumu farklı olan gruplar arasında Facebook kıskançlığının araştırılması önerilmektedir. Son olarak bu çalışmada

sosyal medya platformları arasından sadece Facebook üzerinden hissedilen kıskançlığa yer verilmiştir. Facebook 2023 yılı itibariyle Türkiye’de en sık kullanılan sosyal medya platformları arasında üçüncü olmasına rağmen, yine de Instagram, SnapChat, Twitter, Telegram gibi sıklıkla kullanılan diğer sosyal medya platformlarında kıskançlığın ileriki çalışmalarda incelenmesinin daha kapsayıcı sonuçlar ortaya çıkaracağı düşünülmektedir. Ek olarak verinin toplanmasının üzerinden 7 yıl geçmesi de bir sınırlılık olarak ele alınabilir. Ayrıca ileriki çalışmalarda, bu çalışmada yalnızlığın kaçınan/ kaygılı bağlanma ve Facebook kıskançlığı arasında aracı rolünün olmayışı dikkate alınıp yukarıda da tartışıldığı üzere, yalnızlığın Facebook kıskançlığının bir sonucu olarak bağımlı değişken olarak test edilmesi önerilmektedir. Tüm bu sonuçlar doğrultusunda, bir romantik ilişki içerisinde olan kişilerle yapılacak gerek bireysel gerekse grupla psikolojik danışma oturumlarında, Facebook kıskançlığı değerlendirilirken kişilerin bağlanma tarzlarının da dikkate alınması, bağlanma tarzlarının ilişki içerisindeki kişilerin kendilerini, partnerlerini ve ilişkilerini algılamaları üzerindeki etkilerinin danışanlarla paylaşılması ve kıskançlığın ilişkiye zarar verecek bir etmene dönüşmeden nasıl duygusal olarak düzenlenebileceği çalışılabilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi:

Yazarlar tarafından herhangi bir çıkar çatışması beyan edilmemiştir. Araştırmacıların katkı oranı beyanı: Birinci yazar %50, ikinci yazar %30, üçüncü yazar %20. Yazarlar katkıları için Mustafa Araz ve Gizem Özcan’a teşekkür eder.

Destek/Finansman Bilgileri:

Bu makalenin herhangi bir kısmı için finansal destek alınmamıştır.

Etik Kurul Kararı:

Bu çalışma için toplanan veriler 2020 yılından önce toplandığı için etik kurul iznine gerek duyulmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Aichner, T., Grünfelder, M., Maurer, O. ve Jegeni, D. (2021). Twenty-five years of social media: A review of social media applications and definitions from 1994 to 2019. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 24(4), 215-222.
- Akdur, S. ve Aslan, B. (2017). Duygusal zeka ile ilişki doyumu arasında duygu düzenleme güçlüğü ve romantik kıskançlığın aracı rolü. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 5(9), 71-88.
- Alikılıç, Ö. A. , Alikılıç, İ. ve Özer, A. (2019). Dijital romantizm: Y kuşağının romantik ilişkilerinde sosyal medyanın rolü üzerine bir araştırma. *Erciyes İletişim Dergisi, Uluslararası Dijital Çağda İletişim Sempozyumu Özel Sayısı*, 57-80. <https://doi.org/10.17680/erciyesiletisim.485005>
- Andreas, K. ve Haenlein, M. (2010). Users of the World, Unite! The Challenges and Opportunities of Social Media, *Business Horizons*, 53(1), 59-68. <https://doi.org/10.1016/j.bushor.2009.09.003>
- Auxier, B. ve Anderson, M. (2021). Social Media Use in 2021. *Pew Research Center*, 1-19.
- Bartholomew, K. ve Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: A test of a four category model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 61, 226-244.
- Bercovici J. (2010). Who coined social media? Web pioneers compete for credit. Forbes. <https://www.forbes.com/sites/jeffbercovici/2010/12/09/who-coined-social-media-web-pioneers-compete-for-credit/?sh=38f85e6651d5>
- Besharat, M. A. ve Shahidi, V. (2014). Mediating role of cognitive emotion regulation strategies on the relationship between attachment styles and alexithymia. *Europe's Journal of Psychology*, 10(2), 352-362.
- Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss*. Basic Books.
- Boyd, D. M. ve Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship, *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230. <https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x>
- British Broadcasting Corporation (BBC, 2020). Türkiye'de sosyal medya ne kadar ve nasıl kullanılıyor?. Erişim: 30 Mayıs 2022, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-53259275>
- Carr, C. T., ve Hayes, R. A. (2015). Social media: Defining, developing, and divining. *Atlantic Journal of Communication*, 23(1), 46-65.
- Cassidy, J. ve Berlin, L. J. (1994). The insecure/ambivalent pattern of attachment: Theory and research. *Child Development*, 65, 971-981.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2. bas.). Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Çelik, H. ve Kocabıyık, O. O. (2014). Genç yetişkinlerin saldırganlık ifade biçimlerinin cinsiyet ve bilişsel duygu düzenleme tarzları bağlamında incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 139-155.
- David, M. E., ve Roberts, J. A. (2021). Investigating the impact of partner phubbing on romantic jealousy and relationship satisfaction: The moderating role of attachment anxiety. *Journal of Social and Personal Relationships*, 38(12), 3590-3609. <https://doi.org/10.1177/0265407521996454>
- Demir, A. (1989). U.C.L.A. yalnızlık ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23), 14-18.

- Demirtaş, H. A. ve Dönmez, A. (2006). Yakın ilişkilerde kıskançlık: Bireysel, ilişkisel ve durumsal değişkenler. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 17(3), 181-191.
- Demirtaş-Madran, H. A. (2016). Facebook Kıskançlığı Ölçeğinin Türkçe Formu: Üniversite öğrencileri üzerinde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(S1), 93-100.
- Demirtaş-Madran, H. A. (2018). Relationship among Facebook jealousy, aggression, and personal and relationship variables. *Behaviour & Information Technology*, 37(5), 462-472.
- DeSteno, D. A. ve Salovey, P. (1996). Evolutionary Origins of Sex Differences in Jealousy? Questioning the "Fitness" of the Model. *Psychological Science*, 7(6), 367-372.
- Deters, F.G. ve Mehl, M.R. (2013). Does posting Facebook status updates increase or decrease loneliness? An online social networking experiment, *Social Psychology Personal Sciences*, 4(5), 579-586.
- Erozkan, A. (2011). The attachment styles bases of loneliness and depression. *International Journal of Psychology and Counselling*, 3(9), 186-193.
- Facebook Türkiye Temsilcisi Atıyor. (2021). <https://www.hurriyet.com.tr/teknoloji/son-dakika-facebook-turkiye-temsilcisi-atiyor-41717790>
- Fleuriet, C., Cole, M. ve Guerrero, L.K. (2014). Exploring Facebook: Attachment style and nonverbal message characteristics as predictors of anticipated emotional reactions to Facebook postings. *Journal of Nonverbal Behavior*, 38, 429-450.
- Fraley, R. C. ve Shaver, P. R. (2000). Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of General Psychology*, 4,132-154.
- Frison, E. ve Eggermont, S. (2015). Toward an integrated and toward an integrated and differential approach to the relationships between loneliness, different types of Facebook use, and adolescents' depressed mood, *Communication Research*, 42, 1-28.
- Gençer, A. G., Karadere, M. E., Okumuş, B. ve Hocaoğlu, Ç. (2018). DSM-5'e Giremeyen Tanılar (Kompulsif Satın Alma, Misophonia, Facebook Kıskançlığı, Pagofaji, Siberkondria, İnternet Bağımlılığı). Hocaoğlu Ç. (Düz.), DSM-5'in Yeni Tanıları içinde. *Türkiye Klinikleri*, 11, 87-96.
- Guerrero, L.K. (1998), Attachment-style differences in the experience and expression of romantic jealousy. *Personal Relationships*, 5, 273-291. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.1998.tb00172.x>
- Hazan, C. ve Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52, 511-524.
- Hill, R. ve Davis, P. (2000). 'Platonic jealousy': A reconceptualization and review of the literature on non-romantic pathological jealousy. *British Journal of Medical Psychology*, 73(4), 505-517. <https://doi.org/10.1348/000711200160697>
- Hira, S. ve Bhogal, M. S. (2022). Predicting facebook jealousy in romantic relationships: Further support for attachment style and trust. *Current Psychology: A Journal for Diverse Perspectives on Diverse Psychological Issues*, 41(9), 6166-6169. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-01115-2>
- Hofstede, G. (1980). *Culture's consequences: International differences in work-related values*. Sage.
- Karakurt, G. (2001). *The impact of adult attachment styles on romantic jealousy*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi.

- Keith, T. Z. (2019). Multiple regression and beyond: An introduction to multiple regression and structural equation modeling. Taylor & Francis.
- Kirkpatrick, L. A. ve Davis, K. E. (1994). Attachment style, gender, and relationship stability: A longitudinal analysis. *Journal of Personality and Social Psychology*, 66(3), 502–512. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.66.3.502>
- Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling* (8. bs.). The Guilford Press.
- Knobloch, L. K., Solomon, D. H. ve Cruz, M. G. (2001). The role of relationship development and attachment in the experience of romantic jealousy. *Personal Relationships*, 8(2), 205–224. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2001.tb00036.x>
- Knobloch, L. K., Solomon, D. H. ve Cruz, M. G. (2001). The role of relationship development and attachment in the experience of romantic jealousy. *Personal Relationships*, 8, 205–224.
- Koşan, Y. (2023). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişkilerinde Sosyal Ağ Sitelerinin Rolünü Keşfetmek. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 2307-2333. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1181735>
- Marazziti, D., Di Nasso, E., Masala, I., Baroni, S., Abelli, M., Mengali, F., Mungai, F. ve Rucci, P. (2003). Normal and obsessional jealousy: A study of a population of young adults. *European Psychiatry*, 18, 106-111.
- Marshall, C., T., Bejanyan K., Castro, D., G. ve Lee A., R. (2013). Attachment styles as predictors of Facebook-related jealousy and surveillance in romantic relationships. *Personal Relationships*, 20(1), 4-26. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6811.2011.01393.x>
- Marshall, T. C., Bejanyan, K., Di Castro, G. ve Lee, R. A. (2012). Attachment styles as predictors of Facebook-related jealousy and surveillance in romantic relationships. *Personal Relationships*, 20, 1–22.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396.
- Mikulincer, M. ve Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change*. Guilford.
- Muise, A., Christofides, E. ve Desmarais, S. (2009). More information than you ever wanted: Does Facebook bring out the green-eyed monster of jealousy? *CyberPsychology & Behavior*, 12, 441–444.
- Muise, A., Christofides, E. ve Desmarais, S. (2014). “Creeping” or just information seeking? Gender differences in partner monitoring in response to jealousy on Facebook. *Personal Relationships*, 1- 16.
- Perlman, D. ve Peplau, L.A. (1981). Toward a social psychology of loneliness, (Düz.) S. Duck, R. Gilmour, *Personal Relationships in Disorder* içinde, Academic Press.
- Pfeiffer, S. M. ve Wong, P. T. P. (1987). Multidimensional jealousy. *Journal of Social and Personal Relationships*, 6, 181–196.
- Phillips, K. F. V. ve Power, M. J. (2007). A new self-report measure of emotion regulation in adolescents: The Regulation of Emotions Questionnaire. *Clinical Psychology & Psychotherapy: An International Journal of Theory & Practice*, 14(2), 145-156.
- Pines, A. M. (1998). *Romantic jealousy: Causes, symptoms, cures*. Routledge.

- Primack, B.A., Shensa, A., Sidani, J. E., Whaitte, E. O., Lin, L., Rosen, D., Colditz, J. B., Radovic, A. ve Miller, E. (2017). Social media use and perceived social isolation among young adults in the U.S. *American Journal of Preventive Medicine*, 53(1), 1–8.
- Rokach, A. (2000). Loneliness and the life cycle. *Psychological Reports*, 86, 629-642.
- Rokach, A. ve Brock, H. (1997). Loneliness: A multidimensional experience. *Psychology: A Journal of Human Behavior*, 34(1), 1-9.
- Rook, K. (1984). Promoting social bonding: Strategies for helping the lonely and socially isolated, *American Psychologist*, 39(12), 1389-1407.
- Russell, D., Peplau, L. A. ve Ferguson, M. L. (1978). Developing a measure of loneliness. *Journal of Personality Assessment*, 42(3), 290-294. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4203_11
- Selçuk, E., Günaydın, G., Sümer, N., ve Uysal, A. (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın ilişkilerde yaşantılar envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 1-11.
- Sullivan, K. T. (2021). Attachment Style and Jealousy in the Digital Age: Do Attitudes About Online Communication Matter? *Frontiers in Psychology*, 12, 678542. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.678542>
- Tettegah, S. (2016). *Emotions, technology, and social media*. Academic Press.
- Utz, S. ve Beukeboom, C. J. (2011). The role of social network sites in romantic relationships: Effects on jealousy and relationship happiness. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 16, 511–527.
- Volling, B. L., McElwain, N. L. ve Miller, A. L. (2002). Emotion regulation in context: The jealousy complex between young siblings and its relations with child and family characteristics. *Child Development*, 73(2), 581-600.
- We Are Social (2023). The changing world of digital in 2023. <https://wearesocial.com/uk/blog/2023/01/the-changing-world-of-digital-in-2023/>
- Yang, C. (2016). Instagram use, loneliness, and social comparison orientation: interact and browse on social media, but don't compare, *Cyberpsychology Behaviour Social Network*, 19(12), 703–708.
- Young, J. E. (1982). *Loneliness, depression and cognitive therapy: Theory and application*. L. A. Peplau ve D. Perlman (Düz.), Loneliness: A sourcebook of current theory, research and therapy içinde. Wiley.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Facebook has been one of the most popular social media platforms with 2.74 billion users, besides the frequently used social media platforms: Instagram, Twitter, and YouTube (Auxier ve Anderson, 2021).

There are lots of people following their romantic partners via Facebook and witnessing their movements, new posts, likes, and new friends, yet how following the partner in Facebook results in the non-virtual relationships is not clarified enough (Korkmaz, 2012).

Limited studies indicate that observing the Facebook page of the partner and his/her interactions with other people via Facebook tend to result in Facebook jealousy (Muisse et al., 2014). Considering the attachment styles of people, especially the ones with insecure attachment styles are eager to have lower self-esteem when compared to securely attached people in their romantic relationships (Kirkpatrick & Davis, 1994) and feel more anxious about being abandoned by their partners (Guerrero, 1998). Hence, they tend to keep their partners under surveillance, examining their partners' interactions and friends of Facebook. There are limited studies that have been conducted on Facebook jealousy. However, considering the frequent use of Facebook and its probable associates such as attachment and loneliness there is a need for more comprehensive studies on Facebook jealousy (Demirtaş-Madran, 2016). In this regard, the aim of the current study is to investigate the mediator roles of jealousy and loneliness in the association between insecure attachment styles (avoidant and anxious) and Facebook jealousy in Turkish sample.

Method

The sample of the current study consisted of the individuals who were between 18-65 years old, who have been involved in a romantic relationship, and have been showing their relationship status in their Facebook account. The sample was consisted of 420 participants, via convenient sampling, which was predominantly female (79.1%), with a mean age of 27.61 ($SD = 8.19$). Of the participants, 125 (56.8%) were in a romantic relationship, 78 (35.5%) were married, and 17 (7.7%) were engaged with a mean relationship duration of 57.15 months ($SD = 73.59$). The mean duration of Facebook usage was 46.87 minutes ($SD = 56.93$) on a daily basis. The number of participants displaying their romantic relationship status in their Facebook account was 80 (36.4%). An online survey composed of Facebook Jealousy Scale, UCLA Loneliness Scale, Multidimensional Jealousy Scale, and Experiences in Close Relationship was administered to the participants on a voluntary basis.

Findings (Results)

Preliminary analysis demonstrated that independent, mediator, and dependent variables were significantly correlated with each other. While Facebook jealousy was moderately associated with loneliness ($r=.30, p<.001$) and anxious attachment ($r=.33, p<.001$), it was highly related with jealousy ($r=.62, p<.001$) and avoidant attachment ($r=.51, p<.001$). Loneliness was moderately correlated with anxious ($r=.43, p<.001$) and avoidant attachment ($r=.36, p<.001$). Although jealousy was highly associated with avoidant attachment, there was a low correlation between jealousy and anxious attachment ($r=.18, p<.01$). Prior to the main analysis, the independent sample t-test was conducted and results yielded that there was not a statistically significant difference between female and male participants' Facebook jealousy scores, $t(218) = .323, p = .747$. The hypothesized model was investigated with path analysis. The findings of path analysis revealed that the model had an acceptable goodness of fit statistics [$\chi^2(1)=1.402; p=.236$; RMSEA = .043; CFI = .999; TLI = .987; SRMR = .016]. The direct relationships showed that while jealousy ($\beta=.49, p<.001$), anxious attachment ($\beta=.17, p<.01$), and avoidant attachment ($\beta=.16, p<.05$) predicted Facebook jealousy, loneliness ($\beta=.04, p>.05$) did not predict Facebook jealousy scores. The indirect relationships pointed out that while jealousy ($\beta=.28, p<.01$) played a mediator role between avoidant attachment and

Facebook jealousy, loneliness ($\beta=.00$, $p>.05$) did have any significant mediator role between these variables. Neither jealousy nor loneliness had a mediator role on the relationship between anxious attachment and Facebook jealousy ($\beta=.00$, $p>.05$).

Conclusion and Discussion

The results of the current study revealed that there were significant associations between insecure attachment styles (avoidant and anxious) and Facebook jealousy. The findings were consistent with the previous findings in the literature however the direction of the relationship between avoidant attachment and Facebook jealousy was found different where in this study a negative relationship was found (Marshall et al., 2012; Marshall et al., 2013). This difference may be due to cultural effects hence needs further examination. To the knowledge of the researchers, there is not a previous study which has examined this association. The association between Facebook jealousy and loneliness was found significant, too which displayed consistency with the previous findings in the literature (Frison & Eggermont, 2015; Yang, 2016). Lastly the mediator roles of jealousy and loneliness in the association between insecure attachment styles (avoidant and anxious) and Facebook jealousy were investigated. The results revealed that loneliness did not have a mediator role while jealousy had in the association between avoidant attachment and Facebook jealousy indicating that avoidant attachment leads to jealousy which in turn results in higher levels of Facebook jealousy. The literature points out to the positive association between avoidant attachment and jealousy (Karakurt, 2001). Considering that Facebook jealousy is a form jealousy, it is understandable that multi-dimensional jealousy results in Facebook jealousy however this assumption needs further examination.

Regarding given findings, attachment styles of people and their roles in terms of people's evaluation of themselves, their partners, and their romantic relationships could be considered in psychological counseling sessions in terms of evaluating their Facebook jealousy. In addition, they could be taught emotion regulation strategies for regulating their Facebook jealousy.

This study has some limitations. The age range of this study's sample was quite wide. Hence, this study can be replicated with participants from specific developmental stages (e.g. with participants in emerging adulthood). Moreover, in the current study all of the relationship types (flirts, engaged and married participants) were included. In this regard, Facebook jealousy can be tested separately for each type. Lastly, jealousy via Facebook among the other social media platforms was taken into account However, jealousy experienced via other social media platforms such as Instagram, SnapChat, Twitter etc. can be investigated in further studies as well.